

Hilsen fra Diakonhjemmet

Nr. 1 37. årg.

Gud til ære ved oss. 2 Kor. 1, 20

1. kvartal 1947

Diakonenes forhold til menigheten.

Sett fra anstaltens synspunkt.

Foredrag ved diakonikonferansen.

Da vi er to innledere, må jo våre innlegg bli sterkt begrenset, og jeg vil — også for å holde meg selv i tukt — samle mitt om tre punkter.

1. En kan si at midt i mellom diakonene og menigheten finner vi anstalten. Ingen blir diakon i vår betydning av ordet uten ved å legge veien om anstalten. Og når menigheten kaller diakonen og på en eller annen måte beskjeftiger ham i sitt arbeid, så vet den at den kaller menn som gjennom en viss tid ved en bestemt diakonanstalt har søkt å kvalifisere seg for gjerningen. Denne midlerstilling legger et stort ansvar inn over diakonanstalten, og jeg mener det er rett at vi først stiller oss ansikt til ansikt med dette ansvar. Først da kan vi behandle vårt emne med det rette alvor. Det blir ikke bare av akademisk interesse, men i høy grad praktisk og aktuelt. Før anstalten stiller store krav til diakonene og vordende diakoner — og til menigheten — må den være helt klar over sin egen oppgave. Det ligger

så snublende nær bare å bli en utdanningsanstalt som kvalifiserer for et bestemt yrke. Ikke minst kjenner vi på det hos oss, hvor sykepleien er grunnlaget for den praktiske utdanning. Det blir så lett til at vi utdanner sykepleiere, og ikke diakoner. Diakoni er jo selvsagt et yrke. Diakonene læres opp til noe som bare de kan utføre, eller folk med tilsvarende utdanning på det praktiske område. De representerer sakkyndigheten på sitt område. Men samtidig er jo diakoni noe mer. Den representerer nemlig det syn på mennesket som Jesus selv hadde. For hans tanke stod alltid det totale menneske med ånd og sjel og legeme. Hans omsorg og hjelp omfatter derfor også det hele menneske. Også diakonien må alltid være seg bevisst ansvaret for det hele menneske. Det er menigheten som har fått lagt på seg å virkeliggjøre dette Jesu sinnelag, en oppgave som først er løst når han kommer for å opprette sitt rike i herlighet. Vil vi altså som diakoner være med til løsningen av denne oppgave, må det skje gjennom menigheten. Det må vi være klar over. Vi utdanner bare unge menn for å stille dem til menighetens disposisjon. De menn som stiftet vårt eget Diakonhjem for 56 år siden så dette klart. Det kan ha sin interesse å sitere fra det opprop som den gang ble sendt ut: «— — det forekommer oss at det i denne tid, da vår kirke kjemper sin tunge kamp mot de nedbrytende retninger, er så dårlig økonomi av den norske kirke ikke å gjøre bruk av disse friske krefter fra folket selv som står rede til å vie sitt liv i den kristelige kjærlighets tjeneste. Derfor er det også vår varme overbevisning at tiden er kommet til å oppta også denne gren av kjærlighetsarbeidet som tidens evangeliske kirkeliv har skapt.» Vi legger altså merke til at det nye tiltak som førte til Det norske Diakonhjems opprettelse i 1890 bevisst og konsekvent oppfattes som en kirke- og menighetssak.

Med dette syn på diakonien er vi jo også i pakt med N. T. selv og det vi ellers kan vite om saken fra andre samtidige skrifter. Vi behøver bare vise til de steder som vi pleier å regne som diakoniens grunnord. Det samme hadde også Wichern klart for øye. Vi minner om hans kjente sats

på kirkemøtet i Wittenberg i 1848: «Når ikke folket vil komme til kirken, må kirken gå ut til folket.» Og tenker vi på vår egen tid, så legger vi først merke til at den på mange måter er lik tiden for diakoniens gjennombrudd i urmenigheten og tiden for dens fornyelse for vel 100 år siden. En krisetid, en tid som er kjennetegnet ved en kamp på liv og død mellom åndsmakter og ideologier. Vi gjør derfor vel i alltid å ha klart for øye diakoniens kirkelige intensjoner, slik at vi kan føre den ut i livet som et skikket og brukbart redskap i og for menigheten, også for enkeltmenigheten, som er kirkens representant og befullmektigede på hvert enkelt sted hvor ordet forkynnes og sakramentene forvaltes. Først når vi ut fra Guds ord og den av ham ledede historiske utvikling har oppgaven klart for oss, først da vil vi også ha tro på den. Ingen kan virkelig gå inn for en oppgave uten å tro på den. Tro på dens Gud-villethet, tro på dens betydning, og tro på at den også virkelig kan løses til velsignelse og seier.

Men selv om dette står klart for oss, diakoniens menn, så har det ikke alltid stått like klart for menigheten. Det gjelder, som vi vet, ikke minst vår evangelisk-lutherske kirke, som i høy grad har utviklet seg til å bli en «ordets kirke» med en nokså ensidig betydning av dette uttrykk. Jeg viser til det foredrag som ble holdt under Aarhus-diakonenes 25-årsfest i fjor av professor Prenter: «Har den lutherske kirke droppet diakonien?» Årsaken til dette ligger jo ikke i den evangelisk-lutherske kristendomsform, men mer i en skjev utvikling. Tvert imot, i selve lutherdommen ligger sterke impulser til aktiv diakoni. Luther selv var jo, som vi vet, fullt oppmerksom på det, selv om han grunnet forskjellige forhold ikke fikk lykke til å føre dem ut i livet med noen varig virkning. Anstaltens oppgave i den mellomstilling den har må da bli gjennom et planmessig arbeid å vekke menigheten til forståelse av hva det her gjelder. Det skjer gjennom opplysning og propaganda. En kan kanskje si, at den innflytelse den enkelte anstalt kan øve i opinionsdannende retning er et noe spinkelt grunnlag å bygge på. Men gjennom sin virksomhet i ord og gjerning må anstalten,

og ut fra den hver enkelt diakon, aldri glemme sin misjonerende oppgave. Jeg tenker eksempelvis på den stimulans den teologiske forskning trenger for å kunne ta opp til undersøkelse diakoniens mange problemer, både prinsipielle, historiske og praktiske. Iallfall hos oss står vi her langt tilbake. Jeg tenker også på den betydning det her ville ha å få et virkelig diakoni-organ, et tidsskrift for diakoni med tanke på menigheten. Vi hadde hos oss i Norge så langt tilbake som for 50 år siden en første begynnelse til et slikt tidsskrift, men tiden var da enda ikke moden, og tidsskriftet måtte gå inn etter noen år. I dag er saken brennaktuell. Det kunne være en tanke for å få et bredere og solidere grunnlag å la tidsskriftet stå fram igjen som et felles-nordisk foretagende. Og det kunne vel da være naturlig at initiativet gikk ut fra diakonianstaltene. De bladene vi nå har har nok sin misjon, men er jo mer av intern art og når ikke ut til den store almenhet.

2. Jeg kommer til mitt annet punkt. Er vi klar over det vi kort har utviklet, er det klart at dette syn også gjennom anstalten må virke inn på menighetens forhold til diakonene, både de ferdige og elevene. Her i denne forbindelse tror jeg det er nok å holde seg til elevene, for i eleven ligger jo alt diakonen innesluttet. Stort sett kan vi si, at slik elevmateriellet er, slik blir diakonmateriellet. Det er da klart at anstalten alt ved opptagelsen av elever må ha visse grunnlinjer klare. Slike grunnlinjer søker vi å trekke opp i våre opptagelsesbetingelser og grunnregler. Ingen elev blir opptatt før han har hatt høve til å sette seg inn i disse regler. Han må, så langt forutsetningene rekker, bli klar over diakoniens oppgave og dermed sin egen andel i denne oppgaves løsning. I våre regler kommer det særlig klart til syne i de løfter som avlegges ved prøveopptagelsen og diakonvigselen. I begge loves troskap mot vår kirke. Diakonen skal ikke et øyeblikk være i tvil om sin tjenestes kirkelige karakter. Det vil ikke si at han absolutt må ha sin gjerning innenfor enkeltmenigheten. Han kan godt ha den ved en anstalt, eller i et arbeid som er tatt opp på mer

eller mindre frivillig basis. Men hvor han er, og hva han er, skal han alltid være diakon, og bare diakon. Spørsmålet er ikke hvor og hva, men hvorledes.

Det er ut fra diakoniens bibelske og menighetsmessige begrunnelse selvsagt, at for den enkelte utøver må personlig kristendom være en absolutt forutsetning. Diakoni er jo mange ting, men det er først og fremst et sinnelag. Ikke det naturlige menneskes sinnelag, som bare søker sitt eget, men Jesu Kristi sinnelag som er utøst i den troendes hjerte. La dette sinn være i eder som og var i Kristus Jesus, skriver Paulus i Filippenser-brevet. Dertil krever tjenesten i menigheten et bevisst kall. Vi mener ikke at unge mennesker må få sitt kall på en eller annen iøynefallende og ekstraordinær måte. På det jevne ser Gud oss og leder oss når vi våker og ber og lever i ordet. Bare bevisstheten om kallet gir frimodighet til å gå inn i tjenesten, og det må derfor alltid være en hjertesak for anstalten å hjelpe eleven til å bli i kallet. Det er også klart, at hvis vi sikter på menigheten, må det også kreves et klart standpunkt i forhold til bekjennelsen. Menigheten har åndelig og moralsk rett til å stille dette krav. Erfaringen har lært oss hjemme i Norge å legge ikke liten vekt på dette punkt. Det er nødvendig ikke minst i vår tid med det sviktende læremessige grunnlag og de mange lærdoms vær. Vi legger også stor vekt på de attester og papirer som vedligger søknaden, at de forteller litt om søkerens aktive samliv og innsats i egen menighet. I nær forbindelse med bekjennelsesspørsmålet nevner vi også menighetssynet. I allfall hos oss, med vår noksom bekjente individualisme har vi her å gjøre med et meget viktig spørsmål. Menighetssynet må ikke være opportunistisk begrunnet. Det må gå inn som et organisk ledd i selve kristendomssynet og bli helt personlig tilegnet og preget. Dette blir ikke bare til gode for menigheten, men det blir til den største velsignelse også for diakonen selv. Det står fast også i dag det vi leser i 1 Tim. 3: Den gode menighetstjener vinner seg et godt stade i menigheten og megen frimodighet i troen på Kristus Jesus. Vi er forresten her inne på noe som ikke minst rent

praktisk har den aller største interesse og betydning, uten at vi ved dette høve kan gå nærmere inn på det.

3. La meg så for ikke å bli for lang bare ta med et punkt til. Det gjelder menighetens krav til diakonens kvalifikasjoner. I urmenigheten var jo disse kvalifikasjoner av rent personlig art, ettersom enhver hadde fått en nådegave. I dag er forholdene slik, at det ved siden av disse personlige egenskaper også kreves en spesiell dyktiggjørelse, en utdanning. Denne utdanning må til enhver tid ta form etter livets krav. Derfor må den aldri stivne til i gamle former og tradisjoner, og derfor kan den f. eks. i sine detaljer variere i de forskjellige land, selv om grunnlinjene er de samme. I rett forstand må diakonutdannelsen følge med tiden. Nå springer jo forandringene og framskrittet på det sosiale område sterkest i øynene, og derfor lyder også kravet på kvalifikasjoner sterkest fra det hold. Men heller ikke kirke- og menighetsliv har stått stille, og også fra den kanten kommer krav, som anstalten må ta omsyn til under utdannelsen. Jeg tenker eksempelvis på menighetens oppgaver i dag blant barn og unge. Men ikke minst menighetspleien med dens mange forgreninger, som særlig i våre byer har utviklet seg til et helt apparat. Også sjelesorg blant moderne mennesker krever i det lange løp en viss teoretisk innføring i sjelesorgens verden.

Utdannelsen må gi eleven både menighetskunnskap og kirkekunnskap, kjennskap til organisasjoner og arbeidsmåter. Ja, det kan være et stort spørsmål om ikke menighetens særkrav betyr så mye, at det til sist blir nødvendig å innføre en spesialisering alt i elevtiden. Selv om vi etter det som før er nevnt må holde fast ved, som en ubrytelig ting, at all diakoni er kirkelig diakoni, så kunne det bli tale om en linjedeling. Av praktiske grunner kunne vi tale om en sosial linje og en menighetslinje. Personlig tror jeg at i det lange løp lar en slik, eller liknende, spesialisering av omsyn til menigheten selv seg ikke avvise. Det vesentlige i utdannelsen, selve ryggraden i den, kunne likevel være felles. Det ville også svare til det mer folkekirkelige og bredkirkelige preg som den mannlige diakoni har framfor

den kvinnelige. Det er presten N. Dalhoff som peker på denne forskjell.

Til avslutning på dette korte utsyn vil vi så forlate kravene som til enhver tid stiller anstalten overfor nye oppgaver, og aldri gir diakoniens menn ro. Til den trofaste menighetstjener vil menigheten, som vi forresten alt har hørt, også ha noe å gi. Det er noe av en lov i livet at vi påvirker og påvirkes. Derfor betyr det så mye at vi i et kristelig miljø henter stadig nye impulser og tilskyndelser. Da skal den åndelige kraft og det lys som går ut fra samfunnet med de hellige stråle ut til oss alle, samtidig som det binder oss alltid fastere til det som er selve livsgrunnen, vår frelser Jesus Kristus, fra hvem lyset og kraften til sist går ut.

I det oppbyggingsarbeid som i dag venter på oss, og som ikke kan fullføres bare gjennom politikk og sosialt reformarbeid, har nettopp diakonien store muligheter, så sant den har sitt faste stade i menigheten, som er Jesu Kristi legeme. Diakoni er en menighetsbevegelse som søker å føre Kristi kraft til andre, så folkets liv kan bygges fra grunnen av.

Bare i og med menigheten, ikke utenfor den, eller ved siden av den, er vi under løftet: Selv ikke dødsrikets porter skal få overhånd over den. *Th. Norseth.*

En hilsen.

Av et brev fra diakon Karsten Lunde.
Brevet datert 3. desember 1946.

— — — Nå er det allerede en måned siden jeg kom her ut. Reisen fra Norge til Shanghai tok tre måneder. Den var lang, men festlig og rik på opplevelser. Jeg kjedet meg ikke en dag. Kapteinen ombord, en staut sørlending, var en god troende mann. Han hadde pløyet det farefulle hav i krigens grufulle år. Vi hadde den lykke å kunne samles med mannskap og pasasjerer søndag morgen på luka til gudstjeneste. Fra Shanghai bare det innover floden, og etter å ha sittet på flod båten i ti dager, var det en opp-